

Pisano jesensko popoldne v Gorjah in blagoslov znamenja

V soboto, 19. 10., je bilo na Vrto okusov zelo zelo prešerno. V odlični organizaciji Medgeneracijskega centra Bled – Radol'ca smo imeli res pisano jesensko popoldne. Obisk je bil presenetljiv! Otroci so izrezovali buče, najmlajšim je pravljica pod streho kozolca pripovedovala pravljico, čebelarja sta predstavila učni čebelnjak in čebelji svet, otvorili smo labirint slovenskih vrtnic, ki je deloma nastal kot del študijskega krožka Labirint slovenskih vrtnic, imeli delavnice izdelave cvetov in šopkov iz jesenskega listja ter aranžmajev iz jesenskega cvetja, izdelave mazil, potekala je tudi izmenjevalnica oblačil in razstava buč. V čebelnjaku je na ogled 6. samostojna razstava Milene Petek iz Spodnjih Gorij.

Pekli smo kostanj in degustirali potico. Tudi vreme nam je bilo izredno naklonjeno. Hvala vsem za obisk in upam, da se drugo leto spet vidimo! Posebna zahvala pa gre organizatorjem in prostovoljcem društev. V slogi je moč in veliko radosti.

Blagoslov obpotnega znamenja pred Vrtom okusov

Začelo se je popolnoma spontano. Kovačeva Marija mi je ob blagoslovu znamenja ob koncu Zgornjih Gorij proti Poljšici dejala, da bi bilo lepo, da bi bilo blagoslova deležno tudi naše znamenje. In že tedaj je v pogovoru ob kavici dejala, da ga bo blagoslovil črnški duhovnik. Malo v šali sem rekla, če je pa tako, pa organiziraj! Kar je bil sprva hec, se je na oktobrsko torkovo popoldne udeležilo. Lepa skupina okoličanov se nas je zbrala. Župnik Matej in kenijski duhovnik Imo Donald sta blagoslovila obpotno znamenje in kmetijo. Kratek pozdravni nagovor je imel tudi župan Peter Torkar, kar je dogodku dalo še večjo težo. Marija je ob spremljavi citarja Dejana Praprotnika v slovenščini in angleščini zapela pesem Beli cvet. Spekla je tudi potico, s katero smo se okrepčali pod kozolcem. Res lepo vreme je dalo piko na i spontanemu dogodku, ki pa je zanetil misel o tem, kako samozadostno se nam zdi,

da nam narava nudi to obilje okrog nas. V Keniji so pogoji pridelave hrane povsem drugačni in glede na klimatske spremembe velik izziv. Ker Slovenci radi pomagamo, se takoj vprašamo, kaj bi lahko naredili zanje. Imo bo za začetek s seboj nesel nekaj gorjanskih semen.

Za boljše razumevanje, od kod in zakaj to znamenje, moramo v čas nazaj. Moja sestra Ruth Podgornik Reš je urejala številne vrtove, vrtovih pa se vedno ukvarjamo tudi s tlakovanjem poti, dvorišč in teras. V Naklem živi in dela mojster, ki poleg rustikalnih tlakovcev za dušo ustvarja tudi korita, obpotna znamenja, mize in podobno. Tako je sestra z dobrim sodelovanjem s tem mojstrom

prišla do tega objekta. Po njeni smrti je Vrtnarija Reš prešla v druge roke in znamenje ni več služilo prvotnemu namenu. Prosila sem novega lastnika, da ga proda in ta je odvrnil, da mi ga podari, le prevoz naj si uredim. Gradbinci so zabetonirali »fondo«, Marjan Crnkovič pa mi je pomagal pri prevozu težkega in velikega tovora. Tast Jože je popravil propadajočo streho, Kovačeva Marija pa je poskrbela za kipec Marije. Obpotno znamenje je dobilo tudi gređico s cvetjem, kot se spodobi za tako lep objekt. Zdi se, kot bi bil tam že ves čas in zato je prav, da je zdaj prejel še blagoslov.

» Mateja Reš, foto: Peter Jereb

Spoštovane Občanke in Občani,

še vedno ali ponovno, ne vem, kateri izraz je primernejši, smo v primežu virusa, ki kar noče popustiti. Virus nas ogroža tako in drugače – na zdravstvenem, socialnem, družbenem, gospodarskem in drugih področjih se čuti njegov vpliv, da

ne rečem prevlada. Razkol, ki ga je čutiti med ljudmi, je skrb zbujačo in resnično upam, da bomo prerasli prepreke in zidove, ki so nastali med nami. Celo med prijatelji in sorodniki. Ni nam tega treba. Malo strpnosti in razuma ter sprejemanje drugače mislečih – predvsem pa pogled s tistega zornega kota, ki človeka vidi kot človeka. S čustvi, strahovi, željami in sanjami. Naučiti bi se morali malo potrpeti, četudi se sliši hlapčevsko, kot nam Slovencem večkrat očitajo. V tem ni vedno samo slabo. Hlapčevstvo lahko razumemo tudi kot toleranca do drugih, ne-prepirljivost, mirnost, čuječnost. Toliko je bilo že napisanega, povedanega, prikazanega na temo spopadanja z virusom. Bodimo odgovorni do sebe in drugih, spoštujmo ukrepe, ne glede na to, kaj mislimo o njihovih učinkih. Če že ne drugega, zavoljo vseh tistih, ki jih je virusna bolezen hudo prizadela. Ukrepi vendarle ne bodo trajali in tudi ne omejujejo našega bivanja tako zelo, da ne bi zdržali krajši čas. Bodimo in ostanimo razumni.

V tej covid situaciji se dogaja tudi kaj drugega. Predstavniki OŠ Gorje in Gimnazije Jesenice so na IFS Cool Games v Kijevu zasedli prvo mesto! Seveda pod mentorstvom enega in edinega Nenada Pilipoviča, ki s svojim entuziazmom požene voljo, tekmovalnost in željo po zmagi. Iskrene čestitke tekmovalcem in vsem ostalim vpletenim.

V Gorjah smo tik pred zimo zaključili obnovo cest na Lazah in Pernikih. Obnova je bila omogočena s sredstvi iz naslova Zakona o Triglavskem narodnem parku, ki pripadajo občinam na območju TNP-ja. Naša občina uspešno koristi vsa pripadajoča sredstva in že se kujejo načrti za naslednje leto. Več o tem v naslednjih izvodih občinskih novic.

Pred kratkim sem zasledil afriški pregovor, ki se mi je vtisnil v spomin, in pravi: **MLADI HODIJO HITREJE, STAREJŠI POZNAJO POT.** Misel napeljuje na pomen medgeneracijskega sodelovanja, na kvalitete različnih generacij, na sožitje mlajših in starejših, ki drug z drugim lažje dosegajo cilje. Skupaj za dobro vseh torej!

» Vaš župan Peter Torkar

GORJANC - Ustanovitelj in izdajatelj: Občina Gorje, Zgornje Gorje 6b, 4247 Zgornje Gorje; Odgovorna urednica: Romana Purkart; Člani časopisnega sveta: Marjan Zupan, Tina Kosi, Valentina Žemva, Mojca Pečar. Lektoriranje: Mateja Erman Repe.

Gorjanc je vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 1534; Časopis izhaja v nakladi 1.230 izvodov, brezplačno ga prejemajo vsa gospodinjstva v občini Gorje. Priprava na tisk in tisk: Antus Jesenice. Distribucija: Pošta Slovenije.

Naslov uredništva: Občina Gorje, Zgornje Gorje 6b, 4247 Zgornje Gorje. Elektronski naslov: gorjanc@gorje.si
Oglasno trženje: Antus Jesenice, tel.: 04 586 51 30;
e-mail: info@antus.si

Juliana Trail je najboljši turistični projekt

Na letošnji turistični borzi WTM v Londonu je združenje britanskih turističnih novinarjev Juliana Trail podelilo nagrado za »najboljši turistični projekt«.

Kot so zapisali v obrazložitvi, je Juliana odlična daljinska pohodniška pot po dih jemajočih Julijskih Alpah. Trajnostni razvoj, omejevanje motornega in promocija javnega prometa, sodelovanje z lokalnimi skupnostmi, promocija »počasnega« turizma.

Pot je nagrado dobila zato, ker je namenjena zmanjševanju vplivov prekomernega turizma, spodbujanju raziskovanja in daljšega bivanja, spodbuja uporabo javnega prevoza in predstavlja svojevrstno podporo lokalnim skupnostim.

Osrednji moto skupnosti Julijske Alpe je zavzemanje in dejansko delo in ukrepi na področju odgovornega turizma. Julijana trail je letos dobila še mlajšo sestro – Juliano Bike. Skupnost Julijske Alpe se že od vedno zavzema za odgovoren turizem. Nova strategija za biosferno območje Julijske Alpe je prva te vrste in si prizadeva na novo opredeliti "uspeh" turizma v svetu po epidemiji. Verjamejo, da lahko turizem ustvari trajnostne rešitve z dolgoročnimi pozitivnimi učinki na naravo, skupnost in identiteto. Glavni turistični produkti so pohodniška pot Juliana Trail, kolesarska pot Juliana Bike in letošnja novost: 4-dnevna turnosmučarska odprava Juliana Ski Tour. Vsi so zasnovani tako, da zmanjšujejo prekomerni turizem in obremenitev turističnih točk zaradi velikega števila obiskovalcev.

» RP

Slovesnost na Goreljku

Združenje borcev za vrednote NOB Radovljica sporoča, da po zdajšnjih ukrepih za preprečitev koronavirusa spominske slovesnosti na Goreljku ne bo. V spomin na padle borce III. bataljona Prešernove brigade bodo predstavniki združenja Radovljica in KOZB Bohinj pred spomenik na Goreljku položili venec. Če bodo omenjeni ukrepi odpravljani, bo spominska slovesnost s kulturnim programom 4. decembra 2021, ob 11. uri pred spomenikom na Goreljku. Slavnostni govornik bo Jože Sodja, župan Občine Bohinj.

Prireditve bo potekala v skladu s takratnimi navodili za prireditve in ob upoštevanju pogojev PCT.

» ZB NOB Radovljica

Naslednja številka Gorjanca izide 23. decembra, prispevke na naslov gorjanc@gorje.si sprejemamo do 16. decembra.

Arnold Rikli – ustanovitelj atmosferskega zdravljenja

Eden najpomembnejših mejnikov naravnega zdravljenja je bil postavljen 9. 6. 1865 z odprtjem prvega svetlobno zračnega centra na grebenu nad Pasjim hrbtom nad Poljšico. O praznovanju pomembne obletnice s svečano postavitvijo spominskega obeležja ter podelitvi častnega priznanja Rikliju so poročali v mnogih pomembnih publikacijah tistega časa, tako med drugim v Ljubljanskem časopisu (Laibacher Zeitung), v posebni izdaji Graške jutranje pošte (Grazer Morgenpost), kot tudi v originalnem članku Novega političnega ljudskega lista (Neues Politisches Volksblatt) konec avgusta leta 1891. Da bi si lahko čimbolj živo predstavljali potek dogodkov tega pomembnega trenutka, si pogledjmo le delček tedanjega zapisa:

„...Prva svetlobno zračna postaja je ugledala luč sveta 9. junija 1865. V začetku letošnjega, natančneje, osmega avgustovskega dne (leta 1891, op. a.), se je na Bledu odvilo jubilejno praznovanje. Že zjutraj so se zdraviliški gostje: Američani, Angleži, Prusi, Švicarji, Saksonci, Italijani, Madžari in Avstrijci začeli valiti proti Arnoldovim višavam ('Arnoldshöhe') – za Pasjim hrbtom, kjer je v masivno kamnito steno vdelana, dobro privita in s pritrilnimi lističi prikovana železna spominska plošča čakala na svoje pomembno odkritje. Ob sedmi uri se je z več gromkimi streli najavilo, da se junak dneva Arnold Rikli s svojo soprogo približuje vrhu. Veličastno so ga vsi pozdravili s trikratnim 'živijo', nakar je Rikli s kratkimi besedami pojasnil bistvo svojega izreka in vodila: »Voda je seveda koristna (po Rausseju), a više je postavljen zrak in najviše je svetloba!« Jubilejni govor so povsod pospremili radostni vzkliki in ko so po zaključenih salvah s spominske skale slovesno odmaknili pregrinjalo, ste lahko na metalni plošči zagledali z izbočenimi železnimi črkami zapisano: Arnoldove višave. Ustanovno mesto svetlobno zračnih kopeli, ki jih je v dobrobit človeštva

Arnold Rikli priklical v življenje 9. junija 1865 (v originalu: Arnoldshöhe Gründungsstätte der Lichtluftbäder Der Menschheit zum Wohle ins Leben gerufen am 9. Juni 1865 durch Arnold Rikli, gesetzt am 24. Juli 1891). Potem je pristopil gospod Alfred Lill von Lilienbach, znameniti mojster peresa in predstavil svoj globokoumen in lepo premišljeni govor o atmosferski elektriki, ki na novo opredeljuje naravno zdravljenje kot tudi dognanja o izpolnitvi človeka in vsega človeštva, ki s ponovno usmerjenostjo v naravo iz novih vrelecev črpa moči za boljše počutje. Svoj govor je zaključil z navdušujočimi besedami: »Učimo se kopati tudi v svetlobi, saj toplota luči dela čudeže.« Predsednik komisije, gospod Wilhelm Riedel, je pripomnil, da je minilo že več kot 25 let od jubileja, ko je 'luč trpečemu človeštvu mogočno zasijala in mu omogočila ozdravitev'. Te pomirjajoče in ganljive Dantejeve besede je izrekel v imenu vseh žena in vseh ubogih, ki so prej s težkim srcem, sedaj osvobojeni svojega trpljenja, Rikliju ob slovesu molče stisnili roko. Te besede so bile izgovorjene v imenu vseh bližnjih sorodnikov, sedaj presrečnih družin, ki jim je Rikli edine in najožje svojce zopet zdrave vrnil domov ...“

Nezadržno se približuje 200-letnica Riklijevega rojstva. Zaradi svetovne slave in pomembnosti opravljenega prispevka k razvoju turizma širšega blejskega območja bi si veliki pionir naravnega zdravljenja nedvomno zaslužil, da 13. februarja 2023 v njegov spomin to pomembno obletnico tudi primerno počastimo. Prav s tem namenom se pripravlja kar nekaj idejnih zasnov dogodkov, s katerimi se bo življe-

nje in delo Arnolda Riklija dostojno predstavilo tudi v širšem evropskem prostoru. Medtem ko je v preteklosti dokumentiranje v muzejih potekalo analogno, so se z razvojem informacijsko-komunikacijskih tehnologij in dokumentacijskih programov začeli procesi digitalizacije kulturne dediščine. V okviru razpisa Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo za vodilne destinacije 2020–2021 je potrjenih 31 projektov s ciljem, da se pri vsakem digitizira vsaj tri elemente nepremične kulturne dediščine in iz tega razvije nov turistični produkt v rangu »petzvezdičnega doživetja«, t. i. Slovenia Unique Experience. Prav vsi 3D modeli kulturne dediščine bodo v letu 2021 v Sloveniji umeščeni na nacionalni spletni portal za digitalizirano kulturno dediščino, ki ga bo skupaj z zunanjim izvajalcem izdelalo ministrstvo, posledično pa bodo dostopni tako turistom kot strokovni turistični javnosti, kreativnim industrijam, vključeni bodo v mednarodne portale kulturne dediščine in predani v nacionalne arhive, kar odraža veliko pomembnost zastavljenega projekta mobilne aplikacije ARikli.

Sam projekt »Digitalnega inoviranja kulturne dediščine MGRT se je uvrstil med finaliste prestižne nagrade ECTN Awards 2021 v kategoriji Digitalizacija trajnostnega kulturnega turizma v smeri razvoja pametnih destinacij. Podelitev nagrad je bila 22. oktobra v Atenah, v sklopu 14. Evropske konference o kulturnem turizmu na tematično »Obnova evropskega turizma skozi kulturo, dediščino in ustvarjalnost«, projekt je bil nagrajen z odličnim drugim mestom. Kot so lahko nekateri

obiskovalci ob Blejskem jezeru opazili, se je sredi septembra na Blejski promenadi zaključila razstava, kjer se je poleg kronološkega pregleda najvažnejših dogodkov iz Riklijevega življenja predstavil tudi pomemben projekt Turizma Bled, da v okviru omenjenega razpisa digitizira najvažnejše enote, povezane z Arnoldom Riklijem, in pripravi aplikacijo ARikli, ki bo kmalu dosegljiva tudi na spletni strani www.bled.si.

Projekt Turizma Bled DIGIRIKLI BLED predstavlja "začetek sistematičnega pristopa k razvoju in oblikovanju novih unikatnih doživetij z digitalnim inoviranjem kulturne dediščine. Glavni cilj je v razvijanju celovitega produktnega koncepta dediščine Arnolda Riklija, ki bo predstavljal podlago za razvoj edinstvenih, zelenih, butičnih doživetij, prilagojenih željam in interesom glavnih ciljnih skupin gostov..." Tako bodo v moderni aplikaciji ARikli pred nami ponovno oživel nekateri Riklijevi zdraviliški objekti ter nekdanje poti do svetlobno zračnih parkov

(Greben za Pasjim hrbtom – Arnoldove višave, Riklijev vrh na Straži, Ženski hrib Hom idr.). Vzorec Riklijevih vegetarijanskih receptov pa nas bo seznanil z jedmi, ki so nekdaj stregle v njegovem znamenitem zdravilišču.

Arnold Rikli se nam bo v »posebnem turističnem doživetju«, ki so ga pripravili v Turizmu Bled, od sedaj redno predstavljal vsako sredo prav čez vse leto. Še posebej pomembno je, da tako kot včasih zanj ne bodo veljale nikakršne „občinske meje“, saj bo svoje navdušence popeljal od "grajskih pečin" tudi do "pravljicega vrta okusov"...

Prav vsi se zaradi epidemije covid-19 vse bolj zavedamo pomembnosti zdravja kot najvažnejše človekove vrednote. Tako se vedno pogosteje spominjamo časov starega Riklija, ki nas sedaj tudi odkrito poziva in vabi, da si z gibanjem in sprehodi v naravi okrepimo duha ter si s svetlobno zračnimi ter sončnimi kopelmi, s pitjem čiste vode in z uživanjem zdrave hrane povrnemo

zdravje. Izrednega pomena Riklijeve dediščine se dobro zavedajo tudi v Turističnem društvu Gorje, saj so del poti, po kateri so nekdaj hodili „Riklijevi nagci“, začeli urejati že leta 2004, leta 2008 pa postavili prvo informacijsko tablo. Letos so pot očistili in uredili ter lepo označili s smerokazi s podobo samega Riklija. Mesto prve svetlobno zračne postaje na grebenu za Pasjim hrbtom je zasijalo v pravi luči in ga sedaj označuje tudi informacijska tabla s pregledno vsebino.

Prav zaradi skupnega sodelovanja pri projektu ARikli s Turizmom Bled bo mobilna aplikacija ARikli vse ljubitelje kulturne dediščine, kot tudi pohodnike in „riklijance po srcu“, sedaj zopet popeljala po Riklijevi stezi do nekdaj tako priljubljenega in znamenitega »svetlobno zračnega parka za krepkejšo gospode« – na greben za Pasjim hrbtom nad Poljšico pri Gorjah, na kraj, ki bi ga morali brez dvoma slaviti kot ustanovni kraj atmosferike!

» Vojko Zavodnik

Biosferna skupnost Julijske Alpe

UNESCO je leta 2003 sprejel sklep o vključitvi Julijskih Alp, Triglavskega narodnega parka in dela Karavank v mednarodni program UNESCO Človek in biosfera. Julijske Alpe so postale del svetovne mreže vzorčnih regij trajnostnega razvoja. Območje obsega 10 občin – Bled, Bohinj, Gorje, Radovljica, Žirovnica, Jesenice, Kranjska Gora, Bovec, Kobarid in Tolmin.

Cilj mreže je spodbujati razvoj, ki temelji na trajnostni rabi naravnih virov in ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Razvojni načrt Julijske Alpe kot trajnostne turistične destinacije

Skupnost Julijske Alpe je skupnost turističnih destinacij v Julijskih Alpah. Nekatero izmed njih so hkrati najbolj obiskane v Sloveniji (Bohinj, Kranjska Gora, Dolina Soče, Bled). Upošteva nove razmere novelacija Razvojnega načrta (2020) turizem obravnava kot panogo, ki ni »samostojna«, pač pa je »posledica« okolja, ki je prijazen domačinom in posledično privlačno obiskovalcem, tako z naravovarstvenega, okoljskega, socialnega, prostorsko-načrtovalskega, kulturnega in gospodarskega vidika. **Turizem izpostavlja kot medsektorsko in ne kot samostojno gospodarsko panogo.**

V zadnjem času je zaradi podnebnih sprememb, povečane potrebe ljudi

po sprostitvi v naravi in po zdravem načinu življenja, posledic epidemije in vsesplošne priljubljenosti rekreacije na prostem opazno vedno večje število obiskovalcev v naravnem okolju. Obiskovalci informacije iščejo po spletu pred prihodom v destinacijo in med obiskom naravnega okolja. Potreba po razvoju digitalizacije na področju usmerjanja obiska v naravnem okolju je nujna. Digitalna kartografska podlaga in digitalne aplikativne vsebine so namenjene brezstičnemu in učinkovitemu informiranju, izobraževanju in pravočasnemu opozarjanju obiskovalcev. Podatki bodo prikazani na uporabniku prijazen in razumljiv način. Digitalizacija je eden izmed osrednjih ciljev Razvojnega načrta in hkrati eden izmed največjih izzivov.

Znak kakovosti Triglavskega narodnega parka

Certifikat znaka kakovosti zasleduje vrednote in poslanstvo Triglavskega narodnega parka (TNP) na celotnem Biosfernem območju Julijske Alpe (BO JA). **Glavni pogoj za pridobitev certifikata je zagotavljanje in konkretno dokazovanje, da imajo izdelki in storitve nadstandardno splošno in predvsem specifično okoljsko kakovost.** Znak kakovosti se podeljuje za področja kmetijstva, turizma, domače in umetnostne obrti, gozdarstva, zeliščarstva, izobraževanja, ... Družini

nosilec so se letos pridružili: Turistična agencija Hike and Bike, Hotel in vila Stare, Kamp Špik, Pehtra.si, Lesbled, Ekokmetija d.o.o. in 8 osnovnih šol, članic Skupnosti šol Biosfernega območja Julijske Alpe.

Skupnost šol Biosfernega območja Julijske Alpe

Na področju ozaveščanja in izobraževanja posebno pozornost namenjamo osnovnošolski ciljni skupini. Leta 2018 je bila ustanovljena Skupnost šol Biosfernega območja Julijske Alpe, ki združuje kar 38 šol (19 matičnih šol s podružnicami – skupaj več kot 7.000 učencev) v vseh treh upravnih enotah.

Dolgoročni cilj skupnosti je povezati bodoče nosilce razvoja ter upravljavca in deležnike na edinstvenem območju Triglavskega narodnega parka in Biosfernega območja Julijske Alpe ter s tem zagotoviti ravnovesje med biotsko pestrostjo in trajnostnim razvojem tudi v bodoče.

Učencem članic Skupnosti šol je na voljo širok izbor brezplačnih naravoslovnih vsebin. Poleg pestrega nabora brezplačnih naravoslovnih delavnic so vsako leto v okviru različnih projektov organizirani brezplačni naravoslovnih dnevi. Učencem in učiteljem je na voljo spletni portal Triglavski zakladnica z učnimi vsebinami. Da bi otrokom nudili podporo pri izobraževanju o traj-

nostnem razvoju in lokalno pridelani hrani, so vse šole v letu 2019/20 prejele visoko gredo, v letu 2020/21 pa sadno drevo slivo. Učenci vsako leto prejmejo tudi številko otroškega časopisa Skupnosti šol Biosfernega območja Julijske Alpe, v letošnjem letu že četrto po vrsti.

V letošnjem letu je 8 članic Skupnosti šol Biosfernega območja Julijske Alpe prejelo Znak kakovosti Triglavskega narodnega parka za njihovo predano in aktivno sodelovanje na področju izkazovanja izredne zavzetosti pri krepitvi identitete skupnosti. Prejemnice so: OŠ Gorje, OŠ Koroška Bela, OŠ Dušana Muniha Most na Soči, OŠ prof. dr. Josipa Plemlja Bled, OŠ Poldeta Stražisarja Jesenice, OŠ Antona Janše Radovljica, OŠ Žirovnica in OŠ Simona Kosa Podbrdo. Te šole bodo imele prednost pri brezplačnih aktivnostih s področja okoljske vzgoje. Znak kakovosti bo pogoj za sodelovanje v razpisih za pridobivanje sredstev za različne šolske projekte.

Prestrukturiranje Centra TNP Bohinj v Center Biosfernega območja Julijske Alpe

Center Triglavskega narodnega parka Bohinj trenutno deluje kot center z info pultom in trgovnico ter kot prostor različnih prireditev in izobraževalnih delavnic za različne ciljne skupine kot tudi za dejavnosti lokalne skupnosti. V prihodnjih letih Centru TNP Bohinj načrtujemo dodati širšo komponento in ga prestrukturirati v Center Biosfernega območja Julijske Alpe. **Prepričani smo, da tovrstne centre biosferno območje potrebuje – ne le enega – zaradi velikosti in pomembnosti bo centrov v bodoče zagotovo več.**

Osrednje vsebine, načrtovane v bohinjskem posodobljenem centru, so:

- center ozaveščanja in izobraževanja: center Skupnosti šol Biosfernega območja Julijske Alpe, center izobraževanja turističnih deležnikov, center znaka kakovosti TNP,
- center kakovosti: degustacijski center in trgovina za blagovne znamke UNESCO MaB: Znak kakovosti TNP ter ostale destinacijske kolektivne blagovne znamke,
- center interpretacije – predstavitev Biosfernega območja Julijske Alpe,
- center za povezovanje in dejavnosti lokalne skupnosti: poleg že utečenih dejavnosti, ki jih domačini izvajajo v prostorih centra, se po prestrukturiranju

v prostore centra seli tudi enota splošne knjižnice A. T. Linharta Radovljica – Stara Fužina.

Pripadnost

Široka paleta različnih področij upravljanja biosfernega območja pa dobiva svojo vizualno pojavnost z označevanjem gradnikov skupnega prostora, kar krepi pripadnost skupnemu Julijskih Alp.

UNESCO MAB Biosferno območje Julijske Alpe je zgodovinsko gledano gorsko območje dolgotrajnega odselejanja in hkrati že več kot stoletje priljubljena turistična destinacija. Dodana vrednost Biosfernega območja Julijske Alpe je v povezovanju tradicionalnih gospodarskih panog območja, izobraževanju otrok in mladine v duhu vrednot območja ter predvsem odgovornem poseganju v naravo.

Cilj deležnikov biosfernega območja je zagotoviti trajnostni razvoj v edinstvenem območju Julijskih Alp, nadaljevati večtisočletno sobivanje človeka z naravo, omogočiti domačinom kvalitetne bivanjske pogoje, obiskovalcem – željnih doživetij – pa nuditi najboljše ob njihovem zavedanju, da so gostje dragocenega območja naravne in kulturne dediščine generacij, ki prihajajo.

Biosferno območje Julijske Alpe je tudi del Čezmejnega območja Ekoregija Julijske Alpe, ki ga tvori skupaj z Naravnim parkom Julijsko predgorje iz Italije, upravljavcem Biosfernega

območja Julijske Alpe, Italija. Parka sta v letošnjem prazničnem letu, Triglavski narodni park obeležuje 40. in 60. obletnico delovanja, Naravni park Julijsko predgorje pa 25. obletnico, podpisala dogovor, s katerim sta se zavezala k začetku postopka za razglasitev čezmejnega Biosfernega območja Julijske Alpe.

» Javni zavod Triglavski narodni park

Sodelovanje v projektu je za našo šolo dragoceno z vidika učencev in učiteljev. Ozaveščanje o pomenu biotske pestrosti, varstva narave in zdravega bivalnega okolja je cilj, ki ga dosegamo s sodelovanjem znotraj Skupnosti šol Biosfernega območja Julijske Alpe. Dejavnosti vključujemo v pouk in izvenšolske aktivnosti. Na šolskem prostoru imamo visoko gredo, posadili smo sadno drevo – slivo, učenci prejmejo časopis skupnosti šol, izvedli smo tehniški dan Triglavska zakladnica, sodelovali v natečaju za risovo ime, izvajamo pouk na prostem, obiščemo bližnje kraje, v centru Triglavsko roža smo pripravili razstavo ...

Našteti je le nekaj dejavnosti in teh nam res ne zmanjka. Ponosni smo na znak kakovosti, ki smo ga prejeli in nam pomeni vzpodbudo za delo vnaprej.

Hvala vsem strokovnim delavcem TNP, ki nas vzpodbujajo in izvajajo dejavnosti, ki nam pomagajo pri ozaveščanju otrok o varovanju in spoštovanju narave.

» Mojca Brejc, ravnateljica OŠ Gorje, prejemnice ZKTNP

Osnovna šola Gorje in Gimnazija Jesenice – šolski svetovni prvakinji

ISF Cool Games je štafetno tekmovanje med državami v motoričnih nalogah in spretnostih, letos je tekmovanje potekalo v Kijevu. Ekipa Slovenije je bila sestavljena iz 5 dijakov in profesorice Gimnazije Jesenice in 3 učencev in profesorja iz

OŠ Gorje. Sodelovalo je 7 držav, reportažo pa bomo objavili v naslednji številki Gorjanca.

Več: <http://www.osgorje.si/isf-cool-games-kijev-ukrajina-9-13-11-2021/>.

Čestitamo!

» Uredništvo

Zaživela kartica Pomagam čebelam in ostalim oprraševalcem

Kartica »Pomagam čebelam in ostalim opráševalcem« je namenjena splošni javnosti in podjetjem kot poslovno darilo. Projekt je usmerjen k spodbujanju sajenja medovitih rastlin in posledično zagotavljanja večje količine hrane za čebele in ostale opráševalce. Hkrati je namenjen ozaveščanju javnosti o pomenu čebel in ostalih opráševalcev ter njihovi

ekosistemski storitvi opráševanja, ki je ključna za prehransko varnost. Z nakupom kartice bodo imeli posamezniki in podjetja možnost, da pripomorejo k izboljšanju stanja. Ob nakupu podporne kartice v vrednosti 20 € bo del sredstev namenjen nakupu ter sajenju sadik medovitih dreves in semen medovitih rastlin, posameznik pa bo prejel tudi darilo, ki je naravnano trajnostno v skladu z ohranjanjem narave in sajenjem medovitih rastlin. Ob nakupu kartice posameznik prejme e-potrdilo Posvojitelj medovitega drevesa, USB-kartico Pomagam čebelam in ostalim opráševalcem za podpornike čebel in ostalih opráševalcev, vrečko semen medovitih rastlin, ki so vir hrane za čebele in ostale opráševalce, ročno izdelano trajnostno nakupovalno vrečko, izdelano na način ponovne uporabe, knjigo o učinkoviti rabi čebeljih pridelkov Zdravnik svetuje, avtorja prim. Petra Kapša, dr. med., nogačev Brez čebel ni življenja in svinčnik za podpornike čebel in ostalih opráševalcev. Kartico lahko naročite na e-naslovu tina.zerovnik@czs.si. Vabljeni posamezniki, društva in podjetja, da z nakupom kartice postanete podporniki čebel in ostalih opráševalcev!

» Tina Žerovnik, svetovalka za ekonomiko pri JSSČ

Program DORA na Zgornjem Gorenjskem

Rožnati oktober je bil mesec, namenjen osveščanju o raku dojk. Poleg samopregledovanja je državni program za zgodnje odkrivanje raka dojk DORA dober način za zgodnje odkrivanje raka dojk, najpogostejšega raka med ženskami. Dolgoročni cilj programa DORA je za tretjino manj smrti žensk zaradi raka dojk. Po zadnjih podatkih še vedno letno v Sloveniji umre več kot 400 žensk.

Na Zgornjem Gorenjskem deluje program DORA v mobilni enoti ob Splošni bolnišnici Jesenice od januarja 2018. Na slikanje dojk, na presejalno mamografijo vabijo v enoto ženske med 50. in 69. letom iz občin Kranjska Gora, Gorje, Žirovnica, Bled, Bohinj in Jesenice, skupaj skoraj 7.000 ustreznih žensk v obdobju dveh let. Ženske iz Občine Radovljica trenutno zaradi organizacije vabljenja na presejalno mamografijo vabijo v drug gorenjski presejalni center, v Bolnišnico za ginekologijo in porodništvo Kranj.

Tako kot na ravni Slovenije se tudi ženske na Gorenjskem kljub epidemiji covid-19 zelo dobro odzivajo na vabila programa DORA, udeležba presejalne mamografije je nad 70 odstotki. V letu 2020 je bila skupna udeležba žensk na presejalni mamografiji v mobilni enoti na Jesenicah, brez Občine Radovljica, skoraj 80-odstotna. Po občinah so se na vabilo programa najbolj odzvale ženske iz občin Gorje, Jesenice, Žirovnica in Bohinj, nekoliko manj pa iz občin Bled in Kranjska Gora. **Iz Radovljice je v letu 2020 prišlo na mamografijo 74 odstotkov vseh v program DORA povabljenih žensk.** Podobno je tudi v prvi polovici leta 2021, ko v presejalni enoti na Jesenicah beležijo 75,6-odstotno udeležbo žensk.

V letu 2020 so z dodatnimi diagnostičnimi preiskavami na Onkološkem inštitutu Ljubljana odkrili rak dojk pri 17 ženskah, ki so bile slikane v mobilni enoti programa DORA na Jesenicah. Večina rakov dojk, odkritih v tem programu, je majhnih in ne-tipnih, zato jih ženska sama ne more zatipati pri samopregledovanju. Če je rak dojk odkrit na začetni stopnji, je verjetnost ozdravitve lahko večja. Zdravljenje je manj obsežno, okrevanje hitrejšo in kakovost življenja bolnic večja.

Udeležba povabljenih žensk po občinah na Zgornjem Gorenjskem v letu 2020:

občina	udeležba (letu 2020)
Gorje	81,6 %
Jesenice	80,3 %
Žirovnica	80,0 %
Bohinj	79,3 %
Kranjska Gora	77,2 %
Bled	76,4 %
Radovljica	74,0 %

Večkrat se postavlja tudi vprašanje spremembe starostne meje za vključenost v program. Kot so sporočili iz presejalnega programa, si v zaostrenih časih epidemije covid-19 prizadevajo za čim bolj nemoteno delovanje programa DORA za vse ustrezne ženske med 50. in 69. letom, saj so morali uvesti veliko dodatnih protokolov za preprečevanje širjenja novega koronavirusa.

So pa pred epidemijo covid-19 pripravili strategijo programa DORA do leta 2025, v kateri je eden ključnih strateških ciljev tudi, da na podlagi objave novih mednarodnih dognanj na podlagi raziskav in priporočil, vključno z European Beating Cancer Plan, pripravijo načrt za spremembo presejalne politike najkasneje do konca leta 2025. Zaenkrat je cilj programa DORA zagotavljanje kakovostnega in utečenega delovanja programa ter uresničitev ključnega cilja v obdobju 10 let po vzpostavitvi programa po celi Sloveniji – to je zmanjšanje umrljivosti za 30 % v ciljni populaciji zaradi raka dojk. Na podlagi strokovnih priporočil in opravljenih študij pa bodo nato postopoma vpeljali najbolj ustrezen način presejanja tudi za slovenske ženske – ali v smeri prilagojenega (osebnega) presejanja ali splošnega širjenja starostne skupine za presejanje ustreznih žensk.

» Rina Klinar

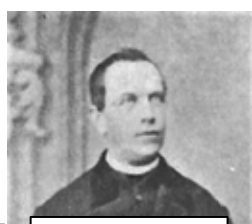
Osebnosti, ki so pustile svoj pečat

Jožef Žvegelj
(1836 - 1914)

dr. Josip Poklukar
(1837 - 1891)

Janez Ažman
(1842 - 1910)

Jakob Žumer
(1843 - 1911)

Matej Tonejc
(1846 - 1882)

Janez Žemva
(1850 - 1919)

Janko Žirovnik
(1855 - 1946)

Blaž Žemva
(1856 - 1920)

Prof. dr. Albin Belar
(1864 - 1939)

Janez Piber
(1866 - 1934)

Anton Slivnik
(1874 - 1957)

Ivan Žvegelj
(1875 - 1962)

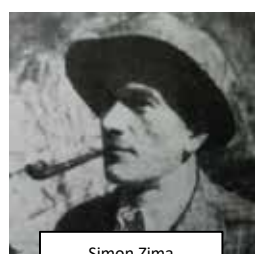
Jakob Jan
(1875 - 1959)

Anton Kocjančič
(1884 - 1962)

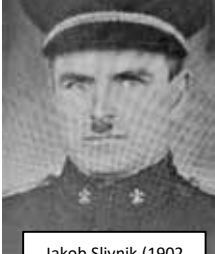
Andrej Prešeren
(1894 - 1941)

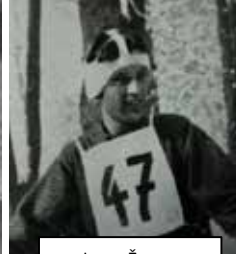
Simon Zima
(1900 - 1943)

Matija Klinar
(1900 - 1989)

Jakob Slivnik (1902
- 1991)

Lovro Žemva
(1911 - 1981)

Andrej Žvan
(1915 - 1945)

Tone Polda
(1916 - 1945)

Niko Košir
(1919 - 2000)

France Langus
(1920 - 1972)

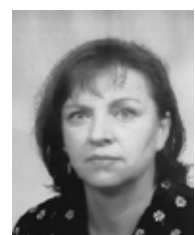
Valentin Cundrič
(1939)

Jože Antonič
(1945 - 2015)

Jože Skumavec
(1946 - 2020)

Jana Ambrožič
(1960 - 2014)

Mihael Bregant
(1960 - 2007)

Domala vsak kraj se lahko postavi z osebnostmi, ki so v samem kraju kakor izven njega na svojem področju in na svojstven način spisali košček zgodovine. Tudi Gorje se smejo postaviti z zajetnim naborom osebnosti, ki so se tako ali drugače zapisale dejavnosti svojega področja, kraju, kakor zgodovini. Tu so: Sebastijan Pogačar (1693–1762), duhovnik, pesnik, Andrej Švegelj (1828–1874), zdravnik, Jožef Žvegelj (1836–1914), diplomat, politik, gospodarstvenik, pisatelj in pesnik, dr. Josip Poklukar (1837–1891), prvi slovenski deželni glavar, velik borec za slovenski narod, Janez Ažman (1842–1910), duhovnik, publicist in pisatelj, Jakob Žumer (1843–1911), podjetnik, dolgoletni župan, snovalec poti skozi sotesko Vintgar, Matej Tonejc (1846–1882), pisatelj in pripovednik, ki je v svojih povestih z živahnim jezikom opisoval gorjansko kmečko življenje, Janez Žemva (1850–1919), general pehote avstroogrške vojske, povzdignjen v barona, Janko Žirovnik (1855–1946), nadučitelj, zbiralec ljudskih pesmi, sadjar, Blaž Žemva (1856–1920), general pehote avstroogrške vojske, Jernej Černe (1857–1906), učitelj, čebelar, Jože Žirovnik (1860–1941), nadučitelj, sadjar, skladatelj, pisec,

prof. dr. Albin Belar (1864–1939), pionir moderne seizmologije, pobudnik sodobnega varstva narave, Janez Pišber (1866–1934), duhovnik in deželni poslanec, Anton Slivnik (1874–1957), veterinar, zbiralec razglednic, Ivan Žvegelj (1875–1962), pravnik, politik, diplomat, Jakob Jan (1875–1959), posestnik, župan in poslanec, Anton Kocjančič (1884–1962), pisatelj, ljudski povestničar izbrušenega sloga in dobrega jezika, kronist, ljubitelj slikarstva in eden ustanovnih članov Godbe Gorje, Andrej Prešeren (1894–1941), predvojni aktivist, fotograf in prvoborec, Simon Zima (1900–1943), ljubitelj narave, odkril gorjansko jamo, Matija Klinar (1900–1989), prizadeven funkcionar številnih društev, Jakob Slivnik (1902–1991), posestnik in hotelir, Janez Ambrožič (1903–1970), duhovnik v Egiptu in Sveti deželi, frančiškan, misijonar, Lovro Žemva (1911–1981), športnik in priznani športni delavec, Andrej Žvan (1915–1945), partizan, prvoborec in narodni heroj, Tone Polda (1916/1917?–1945), duhovnik, pisatelj, Niko Košir (1919–2000), literarni zgodovinar, prevajalec, pisatelj in esejist, Franc Langus (1920–1972), operni pevec baritonist, Valentin Cundrič (1938), pesnik, pisatelj, dramatik, je-

zikoslovec, Jože Antonič (1945–2015), glasbenik, župan, velik ljubitelj naravne in kulturne dediščine, Jože Skumavec (1946–2020), zapisan naravi, pisec strokovnih člankov, soustanovitelj Jamarskega društva Simon Zima Gorje, Jana Ambrožič (1960–2014), profesorica, prevajalka in pisateljica, Mihael Bregant (1960–2007), literarni zgodovinar, recenzent in literarni kritik. Petero tu naštetih je zaenkrat brez fotografije. Viri so glede pridobivanja podatkov dejavnosti, letnic rojstev in smrti obsegli nekaj domoznanske literature kakor tudi elektronska vira leksikon Obrazi slovenskih pokrajin in Wikipedija. Tako se je denimo primerilo, da je v leksikonu Obrazi slovenskih pokrajin Tone Polda rojen leta 1916, v Wikipediji pa 1917. Ostaja nam upanje, da so bili podatki, ki so napajali vire, točni. Tu objavljeni ustvarjalci z območja Gorij ali osebnosti delujočih na območju Občine Gorje niso edini. Ozrl sem se zlasti po starejših ali po osebnostih, ki so že sklenile življenjski krog. Še se najdejo, ki so v kraju kakor širše pustili ali puščajo vidne in trajne sledi. Izbrani družini se pridružijo ob kateri naslednjih priložnosti.

» Marjan Zupan

Decembrska opravila in priprava na naslednje leto

V decembrskem času imamo dovolj časa za razmislek, kako bi v naslednjem letu delovali trajnostno tudi na področju hortikulture in kmetijstva. Na tržišču so se že pojavile biorazgradljive folije za zastiranje tal in lončki, narejeni iz naravnih materialov, npr. iz ostankov fižola. Če imamo v vrtu še kaj prostora, se odločimo za zasaditev rastlin, pa naj bodo to enoletnice, dvo-

letnice, zelnate in lesnate trajnice ali lesnate rastline, kot so grmi, polgrmi, vzpenjalke ali drevesa. S procesom fotosinteze bodo rastline porabile naš izdihan ogljikov dioksid in vodo, zase proizvedle hrano in nas oskrbele s kisikom. Pripravimo si opore iz naravnih materialov. V stanovanjih sobnim rastlinam z vlažnim robčkom očistimo prah, jih dognajmo in vršimo varstvo pred boleznimi in škodljivci.

Pozimi sobne rastline zalivamo manj. Manj zalivamo tudi rastline, ki so posajene v glinene lončke, manjše rastline, rastline z majhnimi listi, rastline z mesnatimi listi, rastline, ki ne cvetijo. V notranjih prostorih je pomembno postaviti rastlino na primereno mesto, pri tem upoštevamo predvsem svetlobo.

Največkrat naredimo napako pri orhidejah s tem, da jih postavimo na direktno svetlobo, običajno se listi dotikajo še stekla, kar povzroči ožige. Orhideje samoniklo rastejo v tropskem deževnem gozdu, so epifitne rastline, kar pomeni, da rastejo na drevesih, imajo zračne korenine, zato morajo tudi te korenine gledati ven iz lončka. Njihov substrat je osnovan iz lubja. Če

želimo, da nam bodo bogato cvetele, jih v fazi mirovanja za šest tednov postavimo v prostor, kjer je šestnajst stopinj Celzija.

V decembrskem času sta priljubljene rastlini božični kaktus in božična zvezda. Božični kaktus tako kot orhideja spada med epifitne rastline, med členkaste kaktuse. Zanj je pomembna zračna vlaga, saj vodo črpa iz zraka. Nikoli ga ne zalivamo preobilno, posajen naj bo v mešanico šote in peska. Izredno je občutljiv na temperaturna nihanja. Tako kot božično zvezdo tudi božični kaktus pri nakupu dobro zavijemo v ovojni papir, saj bo v nasprotnem primeru odvrigel vse cvetne popke. V tem času lahko iz matičnih rastlin še narežemo potaknjence, že ukoreninjene potaknjence presadimo v večje lončke, da bodo imeli dovolj prostora, svetlobe, hrane in vode in se bodo lahko bogato razrasli. Ne pozabimo, s tem, ko odrežemo glavni poganjek, se bodo bolj razvili stranski poganjki. Pri prezimovanju balkonskih rastlin bodimo pozorni zlasti na pojav listnih uši.

December je čas drobnih pozornosti, zato ne bodo odveč majhne dekoracije, ki nam bodo pričarale čas

praznikov. Za vrata smo zagotovo že pripravili adventne venčke, lahko jih nadomestimo s preprosto vejico bele omele, za dekoracijo miz si lahko v prihajajočem mesecu posejemo božično žito ali v vazo damo Barbarine vejice, ki so pravzaprav lahko vejice sadnega drevja.

V tem času si pripravimo seme plodovk, očistimo in posušimo seme bučk, lahko si celo pripravimo seme lesnatih rastlin. Seme iz mesnatih plodov očistimo s čiščenjem v vodi. Tako izluščimo vsebino mesnatega dela, ostanke skupaj s semeni damo v vodo, zmešamo in večkrat zamenjamo vodo. Seme, ki je dobro, se bo usedlo na dno posode, poškodovano seme bo ostalo na vrhu in ga zlahka odlijemo proč. Uredimo si svojo zbirko semen, pregle-

damo njihovo starost, zavržemo starejše seme, ki izgublja na kaljivosti. V ta namen si sami lahko naredimo kalilni poskus. Semena hranimo v temnem, zračnem prostoru, seme naj vsebuje okrog 13 odstotkov vlage. Pripravimo si seznam semen, ki jih bomo dokupili v naslednjem letu, pri sosedih, znancih se pozanimajmo za viške semena naših avtohtonih sort vrtnin. Pri nakupu semena moramo biti pozorni tudi na vzgojno stopnjo, najboljša je elita, sledijo original, I. množitev, II. množitev in proizvodno seme. Poleg cene je ključnega pomena tudi kakovost semenskega materiala. V tem obdobju je tudi čas za pripravo, oskrbo in dokup pripomočkov za delo.

» Nataša Kunstelj, BC Naklo

Kaj imata skupnega razgibanje in ogrevanje?

Snežinke bodo kmalu veselo zaplesale in prekrile pokrajino čez in čez. Še bolj hladno bo. Ne glede na mraz, sneg ali dež neki ljudje, oranžno oblečeni, vsako jutro ob 7.30 zjutraj telovadijo. To so vztrajni člani društva Šola zdravlja, ki zimo drugače doživljajo, saj redno telovadijo ob vsakem vremenu, zunaj, na prostem, tudi na snežnih površinah. Pravzaprav se snega veselijo. Telovadi-

jo po metodi »1000 gibov« – preproste vaje, ki so primerne za vsakogar. Vaje za roke, noge, trup in glavo, gor-dol, levo-desno, vdih-izdih, počep, kroženje z glavo, stoja na eni nogi ..., vse v pol ure. Čisto dovolj. In ni jim mrzlo. Tudi ko pridejo domov, niso premrazeni, saj so začeli dan z razgibanjem. In vsako jutro vajo ponovijo. Tako prihranijo tudi pri ogrevanju. V teh časih podraži-

tve zmanjšano ogrevanje pride še kako prav. Pridružite se jim še vi. V tej veseli družini, ki se ne zmeni za mraz, vam bo prav prijetno. Razgibali se boste, družili z novimi prijatelji (seveda, po predpisanih ukrepih), pa še znižali si boste račun za ogrevanje. Ni druge, le poiščite, kje v bližini telovadijo kakšni oranževci. Veseli vas bodo!

» Neda Galijaš

Folklorno društvo Bled na festivalu Slovenija v Pragi 2020

Po festivalu Slovenija na Ohridu, Slovenija v Slavoniji smo se od 26. do 29. 8. udeležili festivala Slovenija v Pragi v vedno odlični organizaciji dogodkov blagovne znamke Si. in Slovenija. Pri izvedbi festivala je sodelovalo naše veleposlanstvo v Pragi.

Zlata Praga – pročelja hiš krasijo pozlata, strehe krasi prekrasna zelena patina, stavbe, cerkve, grad, mostovi – spoznali smo veličino takratnega časa.

Kar 500 slovenskih udeležencev – pa ne popotnikov, pač pa folkloristov, pevcev in muzikantov je prikazalo veli-

ko nesnovno dediščino naše Slovenije na Češkem. Kjerkoli smo bili, je odmevala slovenska pesem, zvoki harmonike, smeh in prijateljstvo. Brez razvajanja brbončic tudi ni šlo. Značilni njihovi kruhovi štruklji z brusnicami, golaž in seveda pivo v eni od najstarejših starih gostilen „Pri Fleku“.

V Prago smo prinesli našo lepo nesnovno dediščino. Velika snovna dediščina pa je ostala od našega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika. V Pragi je deloval od leta 1920 do 1935. Prenovil in dal je novo podobo sedežu čeških

vladarjev, gradu Hradčani, ki je eden največjih na svetu. Zgradil je čudovit sakralni objekt cerkev Srca Jezusovega, kjer smo spremljali koncert naših pevskih zborov. S še petimi folklornimi skupinami smo nastopili na originalni mestni praški tržnici Vitezne namesti. Poželi smo velik aplavz. V svoj nastop smo vključili tudi našo prijazno veleposlanico Tanjo Strniša.

V starih časih so iz ljubezni gradili objekte, mi z ljubeznijo gradimo mostove prijateljstva in sožitja.

» Danica Vester, foto: Franci Pogačnik

Program Svit v Občini Gorje

RAK DEBELEGA ČREVEVA IN DANKE NA GORENJSKEM

NIŽJA OBOLEVNOST IN NIŽJA UMRLJIVOST

Po letu 2010 je stopnja **novi odkritih rakov** (incidenca) debelega črevesa in danke na Gorenjskem **nižja kot v Sloveniji** tako pri moških kot pri ženskah, **nižja pa je tudi umrljivost** moških in še bolj žensk zaradi tega raka.

5. NAJPOGOSTEJŠI RAK IN 2. NAJPOGOSTEJŠI VZROK SMRTI

V letu 2017 je v regiji na novo odkritih **130 rakov debelega črevesa in danke**, 82 pri moških in 48 pri ženskah. Istega leta je zaradi tega raka **umrlo 66 oseb**, 46 moških in 20 žensk.

NAJVIŠJA OBOLEVNOST V UE JESENICE, NAJVIŠJA UMRLJIVOST PA V UE KRANJ

Najvišja stopnja novoodkritih RDČD je bila v letih 2010 in 2017 v UE Jesenice, **gledano po spolu pa leta 2017 pri moških v UE Jesenice, pri ženskah v UE Tržič**. Najvišjo stopnjo umrljivosti zaradi RDČD leta 2017 za **oba spola skupaj in za ženske je imela UE Kranj, za moške pa UE Radovljica**.

ODZIVNOST V PROGRAM SVIT VSE OD UVEDBE DALJE NADPOVPREČNA

V letu 2020 je znašala 67,6 % za oba spola skupaj, **pri ženskah je bila za skoraj 9 % višja kot pri moških** in je presegala ciljno 70 % (71,8 %) odzivnost.

PROGRAM SVIT REŠUJE ŽIVLJENJA

VIRI:
• NIJZ, CENTER ZA ZGODNJE ODKRIVANJE RAKA
• NIJZ, OE KRANJ
• WWW.SLORA.SI

NIJZ Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Program Svit je državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb ter raka na debelem črevesu in danki (RDČD). S tem programom zmanjšujemo število na novo zbolelih oziroma raka odkrivamo v zgodnejših stadijih, kar bolniku omogoči lažje in učinkovitejše spopadanje z boleznijo ter posledično izboljša kakovost njegovega življenja. V Sloveniji poteka od leta 2009, v program pa so

povabljeni moški in ženske, stari od 50 do 74 let. Sodelovanje v programu Svit vsekakor koristi vsakemu posamezniku, ob doseganju ciljne 70 % odzivnosti pa kaže tudi populacijske rezultate, vpliva na padec obolevnosti in umrljivosti tako na nacionalni kot regijski in tudi lokalni ravni.

Medtem ko je bila v prvem polletju leta 2021 **po odzivnosti gorenjska regija na prvem mestu** v Sloveniji, pa je v **Občini Gorje** odzivnost znašala **68,1 %** in je presegala gorenjsko (67,8 %) ter slovensko povprečje (63,9 %). Občina Gorje se je po odzivnosti med 18 gorenjskimi občinami uvrstila na enajsto mesto. Odzivnost žensk (75,2 %) je bila **14,6 % višja** od odzivnosti moških (60,6 %).

Rak na debelem črevesu in danki je ena izmed redkih rakavih bolezni, ki jo je mogoče preprečiti s presejanjem.

» Zala Marn, dipl. med. sestra in prim.
Alenka Hafner, dr. med., spec. jav. zdravja

Naravoslovni tabor tretješolcev

V oktobru smo tretješolci odšli na tridnevni naravoslovni tabor v Center šolskih in obšolskih dejavnosti dom Čebelica. Pred odhodom smo imeli kar velika pričakovanja in tudi malo skrbi, še posebej, kako bomo zaspali brez svojih domačih, kakšna bo hrana, kdo nas bo učil, kako bo izgledal dan.

Vendar so se vsi strahovi že prvi dan razblinili. Uživali smo v naravi, v bližnjem gozdu izdelovali iz naravnih materialov dom za škrate Čateža, si naredili bivake iz šotorskega platna, opazovali vreme, se orientirali v naravi, opazovali nočno nebo. Večina tretješolcev je prvič streljala z lokom

in šlo nam je zelo dobro. Potem pa smo se spopadli še s plezalno steno, ki je bila postavljena od kleti do strehe doma in kar nekaj učencev in učenek je prišlo čisto do vrha te stene. Čestitke vsem za pogum. S preprostim zemljevidom smo se sprehodili po vasi Čatež in se naučili strani neba ter orientirati v naravi. Zvečer smo se igrali zabavno igro – izziv.

Najbolj pa smo bili zadovoljni z zanimivimi in zabavnimi učitelji ter hrano. Kuharice so kar žarele, saj smo pojedli čisto vse, kar so nam dali na mizo.

Čeprav smo se imeli lepo in smo izvedeli veliko novega, smo že pošteno pogrešali starše. Nekateri smo si dokazali,

da zmoremo veliko stvari že sami, drugi pa smo to že vedeli. Tabor se je izkazal za veliko stopnico v našem odraščanju, ki smo jo uspešno prestopili.

» Melita Gerdej, prof.

Odšli smo na naravoslovni tabor v ponedeljek, 11. 10. 2021. Odšli smo z avtobusom. Prispeli smo v Dolenjo vas pri Čatežu. Ko smo bili v domu, smo streljali z lokom. Ko smo bili zunaj, smo plezali, delali bivake, dom škratu Čatežu. Bila sem vesela, ampak sem pogrešala družino. Vrnili smo se v sredo, 13. 10. 2021. Ko smo prispeli, so nas starši že čakali.

» Neca Dolžan, 3. a

Prvenstvo Slovenije za učence in učenke osnovnih šol v kolesarstvu

Tekmovalci in tekmovalke Osnovne šole Gorje so 29. septembra v Tacnu dosegli odlične rezultate tako posamično kot ekipno.

Ekipno je Osnovna šola Gorje osvojila odlično tretje mesto.

Za tak uspeh so največ prispevali Ema Žemva s prvim mestom, Tadeja Žemva in Nejc Zalokar z drugima mestoma, Tara Torkar s četrtim in Metka Urevc s petim mestom.

Pohvale si zasluži celotna ekipa, ki je bila najštevilčnejša od sedaj in je poskrbela za prijetno in optimistično vzdušje.

» Marjan Knaflič

ŽELIŠ POSTATI EDEN OD NJIH?
KOLESARSKI KLUB GORJE VABI K VPISU NOVE ČLANE

Kontakt: 041 774 159 mail: marjan.knaflic@gmail.com
Vpis v klub je možen vsak torek ob 16.30h v telovadnici OŠ GORJE.

50 let Stovičja

Letos mineva že 50 let, odkar smo na Stovičju pašnik spremenili v igrišče za mali nogomet in žal je to še vedno edino travnato igrišče v Občini Gorje.

Do leta 1971 se je nogomet v Gorjah v glavnem igral na peščenem igrišču pri TVD Partizan, občasno pa tudi na Vrščah, na Tavčarjevem travniku na Poljanah, na Vačilih na Spodnjih Lazah in pa na Kočni.

Enkrat spomladi leta 1971, ko smo delali kres na Stovičju, smo igrali tudi nogomet na tamkašnjem pašniku, ki je bil sicer dokaj raven, le kar nekaj grmovja je bilo posejanega sem ter tja. Pa smo prišli na idejo, da bi tukaj naredili igrišče. Starejši fantje so bili takoj za in čez poletje smo kar nekajkrat tovorili na Stovičje krampe in lopate, da smo izkopali ven vsa ta grmovja in zakrpali kakšne neravnine. V spominu imam, da smo bili najbolj pridni fantje izpod cerkve in z Viševnice in Mevkuša. Poleg mene, ki sem bil najmlajši (6. razred OŠ), še malo starejši Kozvov Dušan, Benkov Marjan, Krničar Peter, Kamnekov Cena, Kaconov Bori, Pristov Marjan, Ulčar Lado in bratje Frčej: Silvo, Janko in Hrfo in mogoče še kdo ...

Ko je bilo jeseni igrišče nared, je Pavel Kobilica vzel motorko v roke, naredil dva gola in lahko smo začeli igrati malo bolj pravi nogomet na travi in ne samo na tistem pesku pri TVD Partizan. V spominu imam tudi prvo tekmo, ki smo jo odigrali 6.b razred proti 6.a razredu, mislim da je bil rezultat neodločen 6:6.

Počasi je igrišče zaživelo, vsi nogometni navdušenci, ki nas je bilo takrat kar veliko, smo se najmanj dvakrat tedensko dobivali na Stovičju in ponavadi igrali do teme. Spomladi kar nismo mogli počakati, da skopni sneg in smo večkrat igrali kar po snegu. Prva leta je čez poletje zrasla praprot po vsem igrišču in smo vsega na roko populili, najprej pred enim golom in potem vsakič malo več. Vsake toliko časa so na igrišče zašle krave in pustile na tleh kar nekaj kravjekov. Gorje, če si stopil vanj ...

Spomladi leta 1978 smo se vključili v medobčinsko ligo v malem nogometu. Dvajset ekip je tekmovalo v dveh skupinah, kot nova ekipa smo začeli v drugi skupini in osvojili drugo mesto. Tako smo se že prvo leto uvrstili med elito.

Največji uspeh smo dosegli leta 1985, ko smo postali ob-

činski prvaki. Ekipo smo takrat sestavljali: Roman Dolenc, Bogdan Repe, Ljubo Vidmar, Silvo Frčej, Vinko Poklukar, Miro Zalokar, Franci Zupan, Emil Božnar, Jože Pretnar, Klemen Slivnik, Marjan Kramar in Ludvik Ferenček. Uspešno nam je zmagati v močni konkurenci dveh takrat odličnih ekip, Stol iz Žirovnice in Grad z Bleda, s katerima smo odigrali epske dvoboje.

V letu 1986 smo osvojili drugo mesto, v letu 1987 pa tretje. To obdobje je bilo nekakšen višek naše generacije. Ekipa je v začetku 90-ih osvojila še dva naslova občinskih prvakov, vendar je bila za razliko od naše ekipe, ki smo jo sestavljali skoraj izključno Gorjanci, v njej večina uvoženih igralcev od drugod.

V začetku 90-ih je začela uspešno nastopati nova ekipa Prva jakostna, ki je osvojila kar nekaj naslovov v ligi, nekoliko manj uspešni pa sta bili ekipi Zvezde in ŠD Gorje, katera v letu 2021 edina še nadaljuje s tekmovanjem v medobčinski ligi.

Če se v dolini ne bo kmalu našel prostor za eno travnato igrišče, bo mali nogomet v Gorjah žal počasi šel rakom zvižgat.

» Miro Zalokar

Novičke iz Tekaško-biatlonske sekcije Športnega društva Gorje

Upali smo, da bomo v tokratnih novicah poročali o uspešno izvedeni proslavi ob 100-letnici Športnega društva Gorje. Pa nam jo je zagodla korona in z njo povezani ukrepi za preprečevanje le-te. Srce in vest nam nista dovolila, da bi v telovadnico Osnovne šole Gorje lahko prišlo le 100 obiskovalcev, ostali bi žal morali ostati pred vrati. Sto let praznuješ le enkrat in radi bi praznovali z vsemi Gorjanci. Športno društvo je društvo, v katerem je tako ali drugače vpleteno mnogo domačinov, najbolj domače društvo torej. Veseli nas dejstvo, da proslave nismo odpovedali, pač pa smo jo predstavili na prireditvah bolj naklonjen čas. Na čas, ko se bomo lahko tudi podružili, brez mask na obrazih in brez ohranjanja medsebojne razdalje, na čas, ko si bomo mirne vesti lahko segli v roke in drug drugemu namenili prijazno besedo, pozdrav ...

S ponosom se lahko pohvalimo, da smo ob tej priložnosti izdali tudi čisto svež zbornik ob 100-letnici društva. Vanj je vloženih nič koliko ur dela in truda uredniškega odbora iz vrst naše sekcije. Objavljenih je veliko pričevanj in prispevkov, nekatere plati in pogledi na zgodovino so tokrat prvič odkriti. Komaj čakamo, da se bomo in se boste seznanili s svojimi športnimi koreninami v Gorjah. Gorjanski šport je v Gorjah in širše pustil res velik pečat ...

Vse to pa ne ovira naših mladih tekmovalk in tekmovalcev pri njihovem športnem udejstvovanju. Na Rudnem polju so pripravili 1500 m dolg krog in ga prekrili z lanskim snegom, da smo lahko pobrisali prah s smučk in se zavihteli nanje. Težko čakamo na prva tekmovanja na domačem in tujem snegu ...

» Mateja Erman Repe, Športno društvo Gorje

POGREBNE STORITVE

NOVAK

Anton Novak d.o.o.
Hraše 19, Lesce
www.anton-novak.si

**prevozi in ureditev pokojnikov
ter pokop z žalnim sprevodom**

- velika izbira krst in žar**
- ureditev vseh potrebnih dokumentov**
- organizacija in izvedba pogrebnih
ceremonialov na pokopališčih v
občinah Bled, Gorje, Radovljica in Bohinj.**

NOVO NOVO NOVO NOVO

CVETLIČARNA NOVAK
pri pokopališču na Bledu

Sprejemamo naročila za sveče in suhe ikebane, žalne ikebane, šopke, poročne šopke in aranžmaje ter aranžiranje daril.
Velika izbira sveč.

DEŽURNA SLUŽBA: 040 887 169, 041 655 987, 040 887 112

☆ Uporaba visokokakovostnih izdelkov

♥ Vrhunska personalizirana obdelava

+ Modern salon

OLAPLEX.
official saloon

NINA

MANUFAKTURA FRIZURA

Poskrbi za svoje lase.

Naroči se še danes:

064 123 348

Obiščite nas

(Tishler eyewear / Nina manufaktura frizura)

Cesta svobode 15, 4260 Bled, Slovenija
(Pod hotelom Park)

 KUPON DECEMBER 2021	<p>10% NA SVEŽE MESO IN IZDELKE MCL</p>	<p>Sedež: MCL Mesni center Luka d.o.o., Cesta Kokrškega odreda 26, 4294 Krize</p> <p>Trgovine: MCL Mesni center Luka d.o.o., Cesta Kokrškega odreda 26, 4249 Krize, tel.št. 040/294-444 SPB Mesnica Domžale, Ljubljanska cesta 82, 1230 Domžale, tel.št. 0172-98-474 Union center Bled, Ljubljanska cesta 11, 4260 Bled, tel.št. 04/57-80-121</p>
<p>Kupon velja v decembru 2021 // Za kupce MCL parkiranje brezplačno *Kuponi se ne seštevajo. Popust velja izključno za izdelke MCL.</p>		
 KUPON DECEMBER 2021	<p>10% NA SVEŽE MESO IN IZDELKE MCL</p>	<p>Sedež: MCL Mesni center Luka d.o.o., Cesta Kokrškega odreda 26, 4294 Krize</p> <p>Trgovine: MCL Mesni center Luka d.o.o., Cesta Kokrškega odreda 26, 4249 Krize, tel.št. 040/294-444 SPB Mesnica Domžale, Ljubljanska cesta 82, 1230 Domžale, tel.št. 0172-98-474 Union center Bled, Ljubljanska cesta 11, 4260 Bled, tel.št. 04/57-80-121</p>
<p>Kupon velja v decembru 2021 // Za kupce MCL parkiranje brezplačno *Kuponi se ne seštevajo. Popust velja izključno za izdelke MCL.</p>		
 KUPON DECEMBER 2021	<p>10% NA SVEŽE MESO IN IZDELKE MCL</p>	<p>Sedež: MCL Mesni center Luka d.o.o., Cesta Kokrškega odreda 26, 4294 Krize</p> <p>Trgovine: MCL Mesni center Luka d.o.o., Cesta Kokrškega odreda 26, 4249 Krize, tel.št. 040/294-444 SPB Mesnica Domžale, Ljubljanska cesta 82, 1230 Domžale, tel.št. 0172-98-474 Union center Bled, Ljubljanska cesta 11, 4260 Bled, tel.št. 04/57-80-121</p>
<p>Kupon velja v decembru 2021 // Za kupce MCL parkiranje brezplačno *Kuponi se ne seštevajo. Popust velja izključno za izdelke MCL.</p>		
 KUPON DECEMBER 2021	<p>10% NA SVEŽE MESO IN IZDELKE MCL</p>	<p>Sedež: MCL Mesni center Luka d.o.o., Cesta Kokrškega odreda 26, 4294 Krize</p> <p>Trgovine: MCL Mesni center Luka d.o.o., Cesta Kokrškega odreda 26, 4249 Krize, tel.št. 040/294-444 SPB Mesnica Domžale, Ljubljanska cesta 82, 1230 Domžale, tel.št. 0172-98-474 Union center Bled, Ljubljanska cesta 11, 4260 Bled, tel.št. 04/57-80-121</p>
<p>Kupon velja v decembru 2021 // Za kupce MCL parkiranje brezplačno *Kuponi se ne seštevajo. Popust velja izključno za izdelke MCL.</p>		

POGREBNA SLUŽBA ZVONČEK

Na voljo smo vam 24 ur na dan!

T: 041/ 963 - 031

Uredimo vso potrebno dokumentacijo.
Organiziramo prevoz pokojnika.
Priskrbimo pogrebno opremo po vaši želji.
Izdelamo trendne CVETLIČNE ARANŽMAJE.
Poskrbimo za dekoracijo poslovnih vežic.
Organiziramo pogrebno slovesnost.

NOVO!
UREDIMO VSE POTREBNO ZA POGREB
TUDI V OBČINAH GORJE IN BLEJ!

W: www.pogrebnaslužba-zvoncek.com

RENAULT CLIO LIMITED

V tednu Črnega
petka vsem kupcem
podarimo še vinjeto
2022

PHOTO: JAS STEINMÜLLER

že za
12.690 €*
paket zimskih pnevmatik
5 let podaljšanega jamstva**

*Navedena maloprodajna cena (MPC) je neobvezujoča priporočena cena in vključuje 22-odstotni DDV in DMV. Cena velja za model Renault CLIO Limited SCe 65 in že vsebuje redni popust v višini 500 € ter dodatni popustev višini 400 €, ki velja ob nakupu z Renault Financiranjem. **Ob nakupu avtomobila z Renault Financiranjem kupec prejme subvencionirano obvezno in osnovno kasko zavarovanje za 99 €, podaljšano jamstvo (5 let ali 100.000 km, kar koli se zgodi prej) in vzdrževanje za motor po polovični ceni (5 let ali 100.000 km, kar koli se zgodi prej). Pogoji akcije je sklenitev finančne pogodbe z minimalno financirano vrednostjo 6.000 €, minimalnim trajanjem 36 mesecev z Renault Financiranjem. Ob nakupu vozila, ne glede na obliko financiranja, kupec prejme brezplačen paket zimskih pnevmatik. Poraba pri mešanem ciklu: 5,1-7,8 l/100 km. Emisije CO₂: 116-136 g/km. Emisijska stopnja: EURO6DFULL. Emisija NOx: 0,0115-0,0338. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo standardu meritev WLTP. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Veš informacij o ponudbi, nakupu in pogojih nakupa je na voljo na renault.si. Slika je simbolična. Renault Nissan Slovenija d.o.o., Dunajska 22, 1000 Ljubljana. Slika je simbolična. Veš informacij o ponudbi in pogojih nakupa je na voljo na renault.si. Renault Nissan Slovenija, d.o.o., Dunajska 22, 1011 Ljubljana. Pridržujemo si pravico do napak.

Renault priporoča

www.renault.si

ASP
www.asp.si

Jesenice, Finžgarjeva 2, Tel.: 04 58 33 330
Lesce, Hraška cesta 25, Tel.: 04 53 53 450

PEUGEOT 208

Za vse, ki ste pred svojim časom

5 LET
JAMSTVA

MOJ
PEUGEOT

Peugeot je v Sloveniji
Dan skupine Stellantis

peugeot.si

PEUGEOT PRIPOROČA TOTAL

Za podrobnosti o ponudbi se obrnite na vašega prodajalca vozil Peugeot. Poraba v kombiniranem načinu vožnje po WLTP ciklu: od 3,8 do 6,1 l/100 km. Izpuh CO₂: od 100 do 139 g/km. Emisijska stopnja: EURO 6. Vrednost specifične emisije dušikovih oksidov NOx: od 0,0116 do 0,0336 g/km. Emisije trdnih delcev: od 0,00027 do 0,00054 g/km. Število delcev: od 0,03 do 3,00. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Ponudba velja do prodaje zalog.

DOBAVA TAKOJ
KASKO ZA 1 €

AVTO PARTNER d.o.o., Cesta železarjev 27, 4270 Jesenice, tel. 04 583 6660

KOLENDAR PRIREDITEV

- **PRIŽIG ADVENTNIH SVEČ V POGLEJSKI CERKVI**
v soboto, 27. novembra ob mraku prižig prve sveče
Vsako soboto ob mraku bo zagorela nova adventna sveča, v božično-novoletnem času pa bodo postavljene jaslice.
- **MIKLAVŽEVO OBDAROVANJE GORJANSKIH OTROK**
v soboto in nedeljo, 04. in 05. decembra
Prijave in informacije na tel. 041 885 778 (Ana, od 17h do 21h). Prijave se zbirajo do 3. decembra. Obdarovanje financirata Občina Gorje in Župnija Gorje in je brezplačno. Namenjeno je izključno otrokom Gorij.
V času obdarovanja bodo upoštevana priporočila NIJZ - razdalja 2m, kar v praksi pomeni, da ne bo fotografiranja in rokovanja z Miklavžem.
- **MIKLAVŽEV TURNIR V ODBOJKI**
v soboto, 11. decembra ob 9. uri v telovadnici OŠ Gorje; Informacije na tel.: 031 325 391 (Zdenka)
- **NASTOP KVINTETA VINTGAR** z naborom adventnih in domovinskih pesmi
v nedeljo, 12. decembra ob 16:30 v Poglejski cerkvi
- **NOVOLETNI KONCERT GODBE GORJE**
v petek, 15. decembra ob 18. uri v telovadnici OŠ Gorje
- **Nastop JANJE HVALA in DARKA PETERMANA ob instrumentalni spremljavi Marka Pintarja**
v nedeljo, 19. decembra ob 16:30 v Poglejski cerkvi
- **TRADICIONALNI POHOD Z BAKLAMI**
v nedeljo, 26. decembra; zbor ob 18:30 za Gorjanskim domom; začetek pohoda ob 19. uri

OPOMBA: vse prireditve bodo potekale ob upoštevanju pogojev za zajezitev virusa SARS-CoV-2 oziroma bodo ob zaostrovanju razmer odpovedane / prestavljene. Spremljajte spletne objave.

GORJANC

GLASILO OBČINE GORJE

PRODAJA,
SERVIS IN
GOTOVINSKI
ODKUP
MOBILNIH
TELEFONOV!

POSLOVALNICA BLED

Cesta svobode 4A, Bled
051 266 367
bled@condorplus.si

POSLOVALNICA RADOVLJICA

Kranjska cesta 7, Radovljica
031 266 367
radovljica@condorplus.si
www.condorplus.si

CONDORtel

www.condortel.si

Condor plus d.o.o | Cesta svobode 4a, 4260 Bled

 condortel

 condortel

Poblašчени prodajalec:
Telekom Slovenije